

Obchod se službami

- Co sem patří?

Obchod se službami

- Co sem patří?
- Turistický ruch
- Bankovníctví
- Telekomunikace
- Doprava
- Právní a daňové poradenství
- Online kurzy

Služby

- Nehmotné > toky služeb je obtížné sledovat!
- Heterogenní – přizpůsobují se zákazníkovi, obtížně klasifikovatelné

Obchod se službami

- **4 módy poskytování**
 - **1) Přijede zákazník** (turistický ruch)
 - **2) Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK)
 - **3) Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky)
 - **4) Přeshraniční poskytnutí** (call centrum v Indii)
-
- WTO toho se služby dělá ve smlouvě GATS, tj. není to jenom teoretické rozdělení!

Obchod se službami

- 4 módy poskytování
- 1) **Přijede zákazník** (turistický ruch)
- 2) **Přijede poskytovatel** (polský instalatér v UK) = **migrace!**
- 3) **Trvalá komerční přítomnost poskytovatele** (pobočka banky) = **FDI!**
- 4) **Přeshraniční poskytnutí** (call centrum v Indii)

Obchod se službami

- **Podíl služeb na HDP: USA – 77 %, EU 75 %**
- Rozvojové země – v průměru cca 40 % – i tam je to významný sektor!
- **Mnohé jsou stále neobchodovatelné** – restaurace, kadeřnictví, veřejný sektor
- > Skryš pro západní pracovní sílu před asijskou konkurencí
- Přesto služby tvoří přibližně **20 % světového obchodu**

Obchod se službami

- Obchod je především mezi **vyspělými zeměmi!**
- 80 % obchodu se službami se odehrává mezi státy OECD
- - EU je v exportu služeb velmi silná, kromě toho máme obrovský vnitřní obchod se službami
- Velké propojení s FDI – **2005 do služeb směřovalo cca 60 % FDI!**
(banky, mobilní operátoři...)

Překážky obchodu se službami

- **Ne cla!**
- **Kvantitativní restrikce**
 - - omezení počtu firem na trhu (jen dva operátoři, státní monopol na produkci elektřiny...)
- **Netarifní překážky** – zákaz migrace, přesunů kapitálu
 - - službu smí vykonávat jen rezident/občan
 - - nejvíce uzavřené – „profesionální služby“ – advokáti, architekti, lékaři atd. - právo poskytovat vázané na členství v komoře, získání certifikátu, diplom z domácí univerzity

- Rozdíl – **kvantitativní restrikce** tady bereme jako **nediskriminační** – působí i na domácí firmy
- Oproti tomu **netarifní překážky** jsou **diskriminační** – vylučují cizince

Překážky obchodu se službami

- **Velké rozdíly v protekci**– něco není regulované vůbec (vylepšení webových stránek cizí IT firmou), někde úplný zákaz
- Celkově zřejmě výrazně **větší překážky než u obchodu se zbožím**

Překážky obchodu se službami

- Překážky jsou **obtížně kvantifikovatelné, protože to nejsou cla > těžko se o tom jedná**
- = jak vyměňovat reciproční ústupky?

Politická ekonomie obchodu se službami

- **Malý zájem exportérů o liberalizaci** – podíl exportů na produkci je 6krát nižší než u AGRI a MANU!
- Zároveň menší protekcionistické tlaky – import služeb často znamená příchod cizí firmy, **která zaměstná místní lidi > veřejnost není proti**
- > dlouhodobě **spíše okrajové téma**

- **Kontroverzní je přesun poskytovatelů** (polští instalatéři) – tento mód tvoří **jen asi 2 % exportu služeb**

Služby a WTO

- V GATT 1947 problematika služeb řešena nebyla – **vůbec!**
- S návrhem na liberalizaci přišly během Uruguayského kola **USA**
- EU vlažný postoj, chtěla spíše „měkkou“ dohodu – nezávazné guidelines
- Proti Indie, Brazílie a další rozvojové země, vadily jim hlavně služby poskytované komerčním zastoupením = FDI
- Odděleno od obchodu se zbožím > **GATS**

GATS

- Jedna za 3 hlavních smluv WTO
- **Mnohem méně ambiciózní** a závazná dohoda než GATT!
- **Velký záběr, ale málo závazků** (=dohoda je široká, ale „plytká“)
- „**Flexibilní**“ = **plná výjimek**, vázaná na obtížně srozumitelný soubor individuálních závazků jednotlivých členských států
- **Mnohem méně user-friendly instrument než GATT** 😞

The horror, the horror.

GATS

- Zahrnuty **všechny 4 módy poskytování**
- Dohoda dopadá na **jakékoliv opatření ovlivňující nabídku služeb**

GATS

- **Vyňaty – služby poskytované vládou** (třeba domovy důchodců)
- - týkající se zaměstnávání cizinců nebo trvalého pobytu cizinců (pracovní agentura najímající Ukrajince – kontroverzní, spojené s migrací.)
- - letecká doprava

- Kontrolní otázka – má vynětí letecké dopravy vztah k vícestranné dohodě o obchodu s civilními letadly?

- Kontrolní otázka – má vynětí letecké dopravy vztah k vícestranné dohodě o obchodu s civilními letadly?
- Ne! V té se jedná o fyzické prodání letadla, tady nám jde o službu v podobě přepravě cestujících.
- Společné je to, že státy leteckou dopravu považují za strategickou a nechtějí se zavázat k liberalizaci

GATS

- Služby rozděleny do **12 kategorií**:
- 1. Obchodní služby
- 2. Komunikační služby
- 3. Stavební služby
- 4. Distributorské služby
- 5. Vzdělávací služby
- 6. Enviromentální služby
- 7. Finanční služby
- 8. Zdravotní a sociální služby
- 9. Turistický ruch a cestování
- 10. Rekreační, kulturní a sportovní služby
- 11. Dopravní služby
- 12. Ostatní

Principy GATS – Doložka nejvyšších výhod

- MFN v zásadě funguje stejně jako u GATT – nediskriminace mezi ostatními zeměmi navzájem
- je možné vyhradit si **výjimky!**
- > seznamy výjimek jednotlivých států – tvoří součást GATS

Principy GATS – Doložka nejvyšších výhod

- Některé země požadují **reciprocitu**, například u financí a telekomunikací
- = **výhody vám poskytneme, jen pokud vy sami liberalizujete tento trh**
- - strach z černých pasažérů

Principy GATS - Transparentnost

- – povinnost států zřídit místo pro dotazy, kde budou poskytovány informace o účinných regulacích
- myslí se především nějaký úřad, který informace zveřejní na webových stránkách

Principy GATS - Národní zacházení

- Opět stejná myšlenka jako v GATT – nediskriminace mezi cizími a domácími poskytovateli služeb
- **ALE!** – v GATS jen na základě **následných závazků**
- = **Stát se musí aktivně zavázat**, že v některém sektoru nebude cizí poskytovatele služeb diskriminovat
- Liberalizované sektory každý stát uvádí ve svém **seznamu závazků (schedule)**
- Rozdělení – **12 sektorů**, **4 módy poskytování**

Národní zacházení

- Příklad – Japonsko ve svém seznamu uvede, že zavede národní zacházení pro **stavební služby (kategorie 3.)** poskytované stálým **komerčním zastoupením (3. mód)**
- Je možné sektor více upřesnit – třeba „služby snižování hluku“

- > **GATS je mnohem méně přehledný než GATT**
- **Velká role seznamů závazků (schedules)** – až tam zjistím, k čemu se vlastně stát zavázal
- Existuje něco podobného i u GATT?

- > **GATS je mnohem méně přehledný než GATT**
- Velká role seznamů závazků (schedules) – až tam zjistím, k čemu se vlastně stát zavázal
- Existuje něco podobného i u GATT?
- **Ano!** Jsou to schémata maximálních cel
- Nicméně tady je to důležitější, až v seznamu zjistím, jestli národní zacházení vůbec existuje...

Typy závazků uváděné v seznamech

- A) **Úplná liberalizace** (full commitment)
- = plné zavedení národního zacházení
- B) **Specifický závazek** (commitment with limitations)
- - **omezení je potřeba ve schedule vypsát** („zvýhodňovat domácí firmy budeme takto a takto“)
- C) **Žádný závazek** (no commitment)

Národní zacházení

- Příklad – Japonsko ve svém seznamu uvede, že zavede **v rozsahu plného závazku** národní zacházení pro **stavební služby (kategorie 3.)** poskytované stálým komerčním zastoupením (3. mód)
- Je možné sektor více upřesnit – třeba „služby snižování hluku“

Národní zacházení

- Vůbec se nevztahuje na **veřejné zakázky a subvence** – stejně jako u GATT 😊
- GATS je koncipováno jako analogická dohoda GATT, v mnohém ho kopíruje

Principy GATS - Přístup na trh

- – **nový princip, který v GATT není**
- „ When a Member undertakes a commitment in a sector or subsector **it must indicate for each mode of supply what limitations, if any, it maintains on market access**“

Principy GATS - Přístup na trh

- – **nový princip, který v GATT není**
- „ When a Member undertakes a commitment in a sector or subsector it must indicate for each mode of supply what limitations, if any, it maintains on market access“
- = **U každého sektoru uvedeného ve schedule vypsát, jestli existují nějaké **další** bariéry vstupu na trh**

Přístup na trh a národní zacházení

- Příklady překážek:
- „V ČR může pracovat jenom X notářů, v Praze je udělena licence max. Y taxikářům“
- **Není to diskriminační – neporušuje to národní zacházení!**
- Protože je to stejné i pro české firmy
- Ale přesto je to překážka
- **Princip přístupu na trh státům ukládá, aby tyto překážky specifikovaly**

Přístup na trh a národní zacházení

- Národní zacházení – diskriminace!
- Přístup na trh – nediskriminační překážky!
- Národní zacházení i přístup na trh jsou **specifické principy – vázané na to, co stát uvede ve svém seznamu závazků**

Přístup na trh

- **Defaultně jsou zakázána tato omezení:**
- 1) počtu firem
- 2) hodnoty transakcí nebo aktiv
- 3) množství poskytnutých služeb
- 4) počet zaměstnanců
- 5) právní forma poskytovatele
- 6) kapitálová participace cizinců

Přístup na trh

- **Pokud si přeji některé z těchto omezení zachovat, musím to ve schedule explicitně uvést, jinak se předpokládá, že jsem se zavázal je zrušit!**

Přístup na trh

- **Defaultně jsou zakázána tato omezení:**
 - 1) počtu firem
 - 2) hodnoty transakcí nebo aktiv
 - 3) množství poskytnutých služeb
 - 4) počet zaměstnanců
- = **kvantitativní omezení**

Přístup na trh

- **Defaultně jsou zakázána tato omezení:**
- 5) právní forma poskytovatele – **např. může to dělat jenom akciová společnost**
- 6) kapitálová participace cizinců – **investice** – jediné diskriminační opatření – **je to i v rozporu s národním zacházením**
- Proč je 6 znovu uváděná tady - ??????

Kontrolní otázky ze stránek WTO

- Imagine that your country intended to schedule the following services: **telecommunications**, **banking**, and **rail transport**.
- 1) What could be an example of a **market access restriction** in these sectors?
- 2) What could be an example of a **national treatment restriction**?

Kontrolní otázky ze stránek WTO

- Possible reply:
- **Market access:** Existence of exclusive or monopoly operators.
Prescribed forms of legal incorporation (e.g. joint stock companies).
Quantitative restrictions on presence of natural persons.
- **National treatment:** Restrictions on foreigners' participation in company boards. Prohibition of foreign land ownership.
Discriminatory minimum capital or minimum reserve requirements.

Příklad závazků - Tádžikistán

Modes of supply: (1) Cross border supply (2) Consumption abroad (3) Commercial presence (4) Presence of natural persons

Sector or Sub-sector	Limitations on market access	Limitations on national treatment	Additional commitments
II. SPECIFIC SECTOR COMMITMENTS			
1. BUSINESS SERVICES			
A. Professional Services			
(a) Legal services: Legal advisory services on foreign law and international law (part of CPC 861)	(1) None. (2) None. (3) None, except the following: - Commercial presence is allowed only in the form of a juridical person of the Republic of Tajikistan; - After 10 years from the date of accession, commercial presence in the form of a branch will be allowed; and - Individual advocates ⁴ can also carry out advocates' activities. (4) Unbound, except as indicated in the horizontal section.	(1) None. (2) None. (3) None. (4) Unbound, except as indicated in the horizontal section.	

Typy závazků uváděné v seznamech

- „None“ = plný závazek
- „Unbound“ = žádný závazek
- „None, except the following“ = specifický závazek

Horizontální závazky

- **Stát si může vyhradit nějaké omezení napříč všemi sektory**
- Národní zacházení, i přístup na trh
- **Například – „zakazujeme poskytování služeb vstupem pracovníků“ – mód 2**
- Je to uvedené na začátku schedule, pak už se to neopakuje
- = najdu si svůj sektor ve schedule, myslím si, že mám vyhráno, ale ono je to zakázáno plošně

Seznamy závazků

- **Mají hrát stejnou roli jako celní závazky u GATT** – ale jsou méně přehledné
- USA – seznam má 78 stran, k němu jsou tři další dokumenty s dodatky 😊

Seznamy závazků

- Závazků opět existuje více u vyspělých než u rozvojových zemí
- **Vyspělé státy** mají nějaký závazek pro více než **polovinu služeb**, asi u **třetiny zavedly úplně volný obchod**
- Rozvojové země mají závazky jen u asi 15 % služeb

- To je všechno ke GATS 😊

- To je všechno ke GATS 😊

Jednání během Katarského kola (2001 - ???)

- **Naprostý krach jednání**
- Rozvojové země nebyly ochotné dělat žádné ústupky, pokud nebude liberalizován **pohyb poskytovatelů**
- **Nezájem exportní lobby ve vyspělých zemích**
- **Strach spotřebitelů** a národních regulátorů z liberalizace

Jednání během Katarského kola (2001 - ???)

- Dochází k liberalizaci obchodu se službami **mimo GATS a WTO**
- = **jednostranně, případně regionálně**

GATS – shrnutí

- Smlouva je modelovaná podle GATT, ale obsahuje mnohem méně závazků
- **Signatáři jsou univerzálně vázáni pouze principy MFN (s výjimkami) a transparentnosti**
- **Národní zacházení a přístup na trh se aplikují pouze když se k tomu stát zaváže ve svém seznamu závazků**
- > GATS tvoří právní rámec pro budoucí jednání ve WTO
- **Úspěch – větší transparentnost překážek**

- Děkuji za pozornost, zvládli jste dost možná nejnáročnější téma kurzu
😊